La publicació i difusió de la recerca en Obert

Luz Alberola (luz.alberola@upc.edu)

26 de novembre 2013

digital!

5è Pla estratègic
de les biblioteques UPC
2012-2014

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA
BARCELONATECH

Servei de Biblioteques, Publicacions i Arxius

Sumari

1. Accés Obert: què és?
2. Per què sorgeix el moviment de l'accés obert?
3. Declaracions i iniciatives d'accés obert
4. Estratègies per publicar en accés obert
5. Beneficis de l'accés obert
6. Polítiques en l'ambit europeu i estatal a favor de l'AO
7. Polítiques en l'àmbit institucional UPC
8. UPCommons: autoarxiu i altres aspectes de propietat-i
9. El portal de la producció científica UPC

1. Accés Obert: què és?

L'accés obert és un moviment internacional que s'aprofita d'Internet per posar a l'abast de la societat el coneixement resultant de la recerca feta pels investigadors. Aboga per a que aquesta disponibilitat de la recerca beneficiï el desenvolupament de la ciència i la societat.

L'AO permet el lliure accés als recursos digitals derivats de la producció científica o acadèmica sense barreres econòmiques o restriccions derivades dels drets de copyright sobre els mateixos.

Portal PUBLICA: http://publica.upc.edu/ca/acces-obert/inici

2. Per què sorgeix el moviment d'accés obert?

- ✓ L'augment desorbitat dels preus de les subscripcions de les revistes (que continua), i que va comportar una forta reacció inicial d'investigadors (especialment important en alguns camps, com ara la física)

- ✓ La necessitat de les institucions de recerca de fer visible els resultats de recerca

- ✓ La necessitat dels governs i dels agents finançadors de fer accessibles els resultats de la recerca fianançada amb recursos públics

3. Declaracions i iniciatives d'accés obert

- (2002) Budapest Open Access Iniciative (BOAI)
- (2003) Bethesda Statement on Open Access Publishing
- (2003) Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Science and Humanities (adhesió de la UPC des de 2007)
- SPARC (The Scholarly Publishing and Academic Resource Coalition)
- SPARC Europe: des de 2002 la UPC és membre

4. Estratègies per publicar en obert

A partir d'aleshores han anat sorgint diferents estratègies i plataformes per publicar en accés obert:

- ✓ **Autoarxiu:** els autors autoarxiven els seus articles en dipòsits institucionals (ex UPCommons) o especialitzats (ex. ArXiv, PubMed) per fer-los accessibles en obert i reutilitzar-los.
- ✓ **Revistes en accés obert (via daurada):** emprant altres mecanismes per cobrir les despeses de publicació, ja sigui per part del propi autor o de la institució a la que pertany que assumeix costos. Ex. PlosOne, DOAJ
- ✓ **Model híbrid:** autors o les entitats a les quals pertanyen paguen una quota addicional per a què seus articles siguin publicats en obert. La resta d'articles de la mateixa revista només són consultables per als usuaris que hagin pagat la subscripció. Ex. editors comercials (Springer, Elsevier) ho han incorporat a les seves revistes

5. Beneficis de l'accés obert

✓**Visibilitat** dels resultats de recerca

✓**Accessibilitat** als resultats de la recerca finançada amb recursos públics

✓**Donar resposta a l'augment dels preus** de les subscripcions a revistes

✓**Desenvolupament de noves plataformes on publicar?**

- Dipòsits institucionals i especialitzats
- Pagar per publicar?

✓**Polítiques** promogudes per governs i institucions a favor de la publicació en accés obert

6a. Polítiques en l'àmbit europeu

OpenAIRE (Open Access Infrastructure for Research in Europe). 7th Framework Programme: Open access pilot

- ✓ Els beneficiaris de subvencions del FP7 han de dipositar els seus articles en accés obert
- ✓ Es pot publicar en repositori institucionals on en en un període màxim de 12 mesos després de la publicació original. revistes comercials on es paga per publicar.
- ✓ Un cop finalitzi el període de vigència del 7FP (al 2013), s'està avaluant la seva continuïtat o ampliació de la iniciativa dins del proper FP "Horizon 2020".
- ✓ http://www.openaire.eu/es/open-access/open-access-in-fp7

6b. Polítiques en l'àmbit estatal

Ley 14/2011, de 1 de junio, de la Ciencia, la Tecnología y la Innovación (article 37. Difusió en accés obert)

- ✓ Els investigadors faran pública **en repositoris d'accés obert** una versió digital dels continguts que siguin resultat de la recerca finançada majoritàriament amb **fons dels Pressupostos Generals de l'Estat**, no més tard de dotze meses després de la data oficial de publicació original**.**
- ✓ La versió electrònica pública podrà ser emprada per les Administracions Públiques en els seus **processos d'avaluació.**
- ✓ http://www.boe.es/boe/dias/2011/06/02/pdfs/BOE-A-2011-9617.pdf

7a. Polítiques en l'àmbit institucional UPC

El passat 7 d'octubre de 2009, el Consell de Govern va aprovar la ***Política institucional d'Accés Obert: accés, visibilitat, impacte i preservació de a producció acadèmica de la UPC a Internet***, *on:*

✓La UPC **promou l'accés obert** a Internet a les publicacions acadèmiques, científiques i tècniques realitzades pel seu professorat, personal investigador i estudiantat.

✓La UPC recomana als seus autors que publiquin els resultats de la seva activitat acadèmica en **revistes científiques d'accés obert i/o en dipòsits oberts** d'informació reconeguts.

7b. Polítiques en l'àmbit institucional UPC

✓**La UPC demana** als seus professors i investigadors **que dipositin** les publicacions acadèmiques: articles de revistes, textos publicats en congressos i documents científico-tècnics **en el Dipòsit Institucional UPCommons** (http://upcommons.upc.edu/).

✓La UPC es compromet a incrementar la **visibilitat** de les publicacions dipositades mitjançant: el Protocol **OAI-PMH,** l'Identificador **URN Handle** i les llicències d'accés obert **Creative Commons**.

✓La UPC vetllarà pels **drets d'autor, propietat intel·lectual i el dret de confidencialitat** de les publicacions dipositades a UPCommons.

✓La UPC **preservarà**, assegurarà i mantindrà l'accés perpetu a les publicacions de la producció científica allotjades a UPCommons.

8a. UPCommons: Eprints i DRAC

- ✓ UPCommons és el dipòsit institucional de la UPC. Aquí es publica la producció acadèmica dels membres de la UPC.
- ✓ Consta de diversos repositoris (recerca, treballs acadèmics, videos, també congressos i revistes editades a la UPC). :

- ✓ E-prints és el dipòsit destinat a la publicació dels resultats de recerca.

- ✓ L'entrada de documents a E-Prints està lligada a DRAC, i la realitzen els investigadors o el personal de suport.

- ✓ Un cop introduït el document el personal de biblioteques completa i/o revisa les dades bibliogràfiques allotjades a UPCommons.

8b. UPCommons: les condicions d'autoarxiu

- ✓ Cada editorial determina si permet als autors l'autoarxiu dels seus articles i, en cas de ser així, quina és la versió concreta que poden dipositar als repositoris:

  - **Preprint:** versió originària de l'article enviat per l'autor a **l'editorial, abans de la corresponent revisió per parells.**
  - **Postprint:** versió corregida del mateix article un cop ha estat revisat pel comitè editorial, incloent-hi les modificacions fetes arrel del procés de "peer review".
  - **Versió maquetada de l'editor:** versió definitiva (normalment en format PDF), tal i com es publica finalment a la revista.

- ✓ Per conèixer les condicions d'autoarxiu d'un gran nombre de publicacions, es poden consultar els directoris:
  - SHERPA/ROMEO (per a publicacions internacionals)
  - DULCINEA (per a publicacions espanyoles)

8c. UPCommons: altres aspectes de propietat-i

✓Les biblioteques **vetllem** perque tot el que es publica en obert a E-Prints es faci legalment (per això consultem les condicions d'autoarxiu dels editor s)

✓**Aconsellable** publicar una versió *Camera ready* (però sense marques de l'editor), per tal d'incrementar la visibilitat

✓**Condicions** del *Copyright Transfer* dels congressos

✓**Embargos** (ex. xemple OSA (Optical Society of America) permet publicar 12 mesos després de la publicació original, incloent amb una nota i un enllaç a la web de l'editor)

✓En cas de dubte… **No es publica en obert**

✓**Llicències Creative Commons**

9. El portal de la producció científica UPC

- ✓ Fa visibles les dades provinents de DRAC i d'UPCommons a tota la comunitat científica.
- ✓ Es cercable, per autor, Departament, Grup de recerca, etc…
- ✓ http://eprints.upc.es/produccciocientifica/
- ✓ Properament nova versió!

DRAC i la publicació de la recerca

Moltes gràcies per la vostra atenció

Luz Alberola- luz.alberola@upc.edu -BFME

digital!
5è Pla estratègic
de les biblioteques UPC
2012-2014

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA
BARCELONATECH
Servei de Biblioteques, Publicacions i Arxius